

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni av. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Bekopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrtice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Mesta in slov. okraji.

V štaj. dež. zboru je bila dne 19. nov. zadnja seja in smemo reči, da izmed vseh najbolj zanimiva. Na dnevnem redu ste bili dve reči, ki se tičete nas na slov. Štajarji: načrt postave, po kateri se izločite mesti Ptuj in Celje iz svojega okraja in pa predlog dr. Radaja, naj se prenapravi deželna postava tako, da dobi slov.

Štajar enega zastopnika v dež. odboru. Prvi predlog je na korist nemškutarjem in dež. zbor ga je zato vzprejel, da-si pravici bije v oči, drugi pa je nekoliko na korist Slovencem in glej, zato so ga vrgli pod klop. Prav bode, če si to naši bralci zapomnijo in za to postavimo le-sem dnes govor dr. Srneca zoper ono izločitev, katero je dr. Neckermann priporočal. Govor dr. Srneca je po stenografičnem zapisniku tak-le:

Sedaj je že tretjikrat, da sem prisiljen, govoriti v letošnjem zborovanji v zadevi okr. zastopa Celjskega. Merodajna točka predležečega zakona je točka tretja, ki se glasi k sklepu: „Mesti Celje in Ptuj sta izvzeti v vsakej zadevi iz okrajne zaveze“.

Navlašč izpuščam deželno glavno mesto Gradec, ker je to bilo tako že popreje izloženo. Navedene besede se glasé jako kratko in osorno in zdi se mi, da so takrat gospodje imeli v mislih gordični voz, katerega hočejo presekat. Opomniti jih pa moram, da je bil oni voz le pletivo brez namena, na katero se je vezala smešna, prazna vera in da je bilo čisto primerno, da je kak Aleksander Veliki razsekal tak nepotreben voz; tukaj pa hočete poteptati upravni organizem, raztrgati okrajno zavezo. To se mi zdi ravno tako, kakor če bi kdo pahnul koga raz visoko okno; dotičnik pride, se ve, da na ta način najhitreje na cesto, pa z razbito glavo!

Če mislim na posledice, katere bi imel ta zakon, v resnici ne vem, kje naj bi prišel in kje nehal. Najprvo moram osvetliti gospodar-

ski del, namreč gospodarstvo okrajnega zastopa, kakor je bilo dosedaj, in moram opozoriti, da smo vsako leto nad 36.000 ali 37.000 gld. prejeli in izdali. To ni nikakor majhno gospodarstvo in zelo nevarno je, če skuša kdo podreti hišo, s tem, da jej izpodmakne jeden stebel: Hiša se zruši potem prebivalcem na glave.

Če pregledujem posamezne številke v sklepnem računu za leto 1888, najdem, da se je potrosilo za posipavanje in za vzdrževanje okrajnih cest, kakor tudi za cestnike 19.232 gold. 14 kr., če pa pogledam poročilo visokega deželnega odbora, priloga 89, poudarja se sicer tudi denarna stran, pa omenja se samo odgonstvo in stroški za uboge, kakor da bi to bili najvažnejši deli letnih izdatkov.

Te številke so pa po sklepnem računu za leto 1888 prav le male: okraj Celje je namreč izdal v letu 1888 za odgonstvo samo 270 gld. 14 kr., na stroških za revne bolnike samo 400 fl. 69 kr.; jaz pa moram nasprotno posebno poudarjati svoto po 9995 gld., okroglo 10.000 gld. kot 7 % tni prinesek za šole in stroške za uravnavanje Savinje s 4217 gld. 60 kr. Ti stroški z izdatki za ceste po 19.233 gld. 14 kr., so glavne številke, ki iznašajo letni proračun okr. zastopa, teh števil pa ne najdem v poročilu dež. odbora, priloga 89.

Kakšne posledice bi to imelo, če bi dobil najvišje potrjenje ta zakon, in sicer s tako lakoničnimi besedami: „Celje je izvzeto v vsakem oziru iz okrajne zveze in postava postane pravomočna z dnem razglašanja“, — tega si resnično niti predstavljati ne morem.

V poročilu, priloga 89, se nahaja jako čudna opazka (bere): „Mesti Celje in Ptuj bi imeli precej manje plačil, če bi se ločili iz zveze svojih okrajev“ — in dalje se bere: „Ker je torej opravičeno in utemeljeno to zahtevanje omenjenih mest, tudi v denarnem oziru, kakor se je to ravno obravnavalo...“ Jaz ne vem, če je preudaril visoki deželni odbor dotične besede, ko je rekel: „Mestu bode koristila izloči-

tev v gmotnem oziru, ono se reši s tem, da v kratkem rečem, mnogih plačil, torej je ta zakon dober in pravičen. Tega pa jaz ne morem pripustiti, zakaj, kar se na jedni strani da, to se na drugi strani jemlje, in s tem bi se izreklo, da je prav in pravično, da bi kmetske občine vse plačale, mesto pa nič.

Slavna gospôda, takih pravnih načel ne pozna avstrijsko cesarstvo in jih ne boče nikdar spoznalo za zakon! (Dalje prih.)

Domoljubi, na delo!

Iz spodnje Savinjske doline o konci novembra.

„Krasna si slovenska zemlja, prelep si moj slovenski dom!“ Te besede pesnika prišle so mi na misel, ko sem potoval po opravih po lepi, krasni spodnje-štajarski zemlji, po zemlji, katera je sveta, ker močila jo je kri naših pradedov, kateri so se borili srčno in junaško za ljubi dom, za ljubi svoj rod. Žalost me je obšla, ko sem gledal lepe doline, visoke planine, krasno polje in vinske gorice; vse povsod znamenja nekdanje pridnosti, nekdanjih žuljev in potnega obraza — žalost me je, pravim, obšla in srce mi je tužno postalo, ko sem zmislil, kako malo da ljubi zdajšnji rod to, od naših pradedov s trudom obdelano, z mečem pridobljeno in s krvjo tako drago kupljeno zemljo.

Srčno sem si želel, da bi pač jaz bil one lepe čase živel na svetu, ko so se zbirali čvrsti možje in vrli fantje pod vaško lipo, pa so se pogovarjali o naši mili domovini, o našem slavnem rodu, o bojih zoper ljutega sovražnika. Želel sem si biti one srečne dni na svetu, ko bi bil lahko šel po celej Štajarski, po celej Koroški, po obrežji Donave čez lepo Kranjsko deželo do Adrije, dalje ob bregu morja še daleč čez Oglej v Benečansko, in povsod bi bil videl moj rod, povsod slišal mili govor slovenskega jezika, poslušal krasne slovenske pesmi.

In zdaj! O kako si že mala ti moja ljuba domovina; kako si že stisnjen mili moj slovenski rod! Od vseh strani te stiskajo skupaj tuji, tebe neljubeči narodi, zadevajo ti smrtne rane in trgajo kos za kosom od tvojega trupla. Po sili hočejo tebe ukončati, hočejo te ugonobiti, te spraviti iz sveta. Uboga moja slovenska domovina! Ni dovolj, da tebe stiskajo tvoji sovražniki od vseh strani; med lastnimi sinovi imaš izdajalce, ničvredneže, kateri teptajo po grobih svojih očetov s sovražnim črnim srcem do tebe, moj rod! In kam bode to prišlo, ako pojde to tvoje stiskanje vedno tako naprej? Mar-li res ne teče v naših žilah več slovenska kri, dragi rojaki? Mar-li res nimamo nič več krvi naših očetov v naših žilah, v naših srcih, da pustimo delati tujcu, nam sovražnemu na naši slovenski zemlji, kar se njemu poljubi? Da, žalibog, da moram reči, malo, malo več je

one junaške, one odločne, one svoj rod tako iskreno ljubeče krvi naših pradedov v naših žilah, drugače bi nam pač morala skipeti jeze in nejevolje, ko vidimo, kako ošabno se drzni tujec vede na naši zemlji. Ne mogli bi več gledati, da nam tako predrzno krađe naše posestvo, naše blagostanje, da nam tako hudobno potušuje našo mladino in nam izneverjuje naš mili rod. Ne mogli bi gledati, da se tujec bogati od naših žuljev, od pota našega obraza. Ako bi mi bili polni tistega domoljubja, tistih čutov, kakor so bili naši hrabri očetje, ne podpirali bi mi sami tako nepremišljeno naših sovražnikov, sovražnikov našega ljudstva, ne ojstrili bi njim sami orožja, s katerim nas napadajo, ne natakali bi njim strupa, s katerim nas morijo. Premehki, preleni smo postali, bojimo se zameriti, zameriti se našemu sovražniku!

Ko bi mi Slovenci le količkanj krvi naših slavnih pradedov v svojih žilah imeli, ne podpirali bi tujih nam sovražnih trgovcev, obrtnikov, kupčevalcev in prodajalcev, pokazali bi jim mesto našega denarja našo pest, dali jim mesto naše podpore naše zaničevanje. Rojaki, ako nam je res pri srci blagor in obstanek našega naroda, naše mile domovine slovenske, katera je tolikanj mila in krasna, zdramimo se! Sezimo si v roke, zjediniimo se v skupno delo, kakor so to storili tudi naši očetje. Osnujmo društvo „Domoljubje“ in delajmo junaško, srčno, očitno in neprestano na to, da bode naše ljudstvo kupovalo za vse svoje potrebe le edino in izključljivo le pri naših slovenskih trgovcih, prodajalo le poštenim domačim kupcem; naročevalo si delo le pri naših slovenskih obrtnikih, denar si izposojevalo le iz naših domačih denarnih zavodov in prihranjeni denar le v taiste vlagalo, svoje imetje le pri našem slovenskem zavodu zavarovalo; v občinske, krajne in okrajne šolske sovete in zastope le domačine volilo, da bode z jedno besedo, izključljivo le s svojimi ljudmi in domačinim občevalo.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Kako se zajcem zabrani, da drevesec ne objedó.

Vsako spomlad dobimo pritožbe, da je tu in tam veliko škode po sadunosnikih ter so je največ zajci krivi. Mi sicer vsako leto podamo svojim bralcem kak nasvet, kako se je mogoče braniti take škode, ali sadjerejci si menda mislijo, da tak svet ne velja veliko, saj urednik nima brž ali ne obdeluje sam vrta in torej nima skušnje za to, kar nasvetuje. Ta njih misel je sicer po vsem napačna, vendar pa jim ustrezemo letos z nasvetom, ki pride od moža, kateri je sam skusil, kar priporoča. Ako torej